

Wegwijzers in de Bijbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

52. Israël dient de goden van de Kanaänieten

Bijbelgedeelte: Rechters 1:1-3:6

Israël verovert de rest van het beloofde land

Nadat Jozua was overleden, bleef Israël de HEER dienen. Ze besloten verder te gaan met de verovering van het hun beloofde land. Dat deden ze niet op eigen houtje, maar, zoals het behoorde, door de HEER te vragen wat zij moesten doen. Het antwoord dat zij kregen, was dat de stam Juda moest optrekken en dat God hun dan de overwinning zou geven. Juda vroeg de stam Simeon mee te gaan, en beloofden dat zij op hun beurt met Simeon zouden meegaan om hen te helpen in de strijd om het hun toegewezen gebied. Ze waren eensgezind en samen bonden ze de strijd aan met de inwoners van het gebied, en de HEER gaf hun de overwinning.

Er worden daarbij ook bekende steden en gebieden genoemd, die zij innamen, zoals de steden Jeruzalem en Hebron, de Negev woestijn, het bergland en de woestijn van Judea, het gebied dat tegenwoordig de Gazastrook heet. Een heel groot gebied dus, waaruit ze de oorspronkelijke bewoners verdreven of hen doodden.

Ongehoorzaamheid aan Gods opdracht

De andere stammen gingen minder doortastend te werk. Ze veroverden wel steden en gebieden, maar lieten de inwoners wonen waar zij woonden. Ze verplichtten hen echter wel om voor hen te werken – bijvoorbeeld als houthakkers en waterputters. Maar dit was tegen wat de HEER nadrukkelijk had gezegd, namelijk dat de inwoners uit het land verdreven of gedood moesten worden. Dat hadden juist zij moeten weten, omdat de Kanaänieten uit de stad Gibeon hen in de tijd van Jozua hadden misleid, en zij een vredesverdrag met elkaar gesloten hadden zonder de HEER om raad te vragen. De HEER had zulke dingen nadrukkelijk verboden, omdat het gevaar bestond dat zij relaties met elkaar aan zouden gaan en zich

konden gaan vermengen. En dat zou leiden tot afgoderij.

De HEER zond dan ook een Engel, die hen erop wees dat zij niet hadden geluisterd naar wat de HEER hun bevolen had, omdat zij verdragen sloten met de inwoners van het land. Ze kregen te horen dat de HEER hen niet verder zou helpen het land te veroveren. Het gevolg daarvan zou zijn: "Zij zullen jullie in hun netten verstrikken en hun goden zullen jullie ondergang worden". Het volk schrok hier geweldig van, en brak uit in gejammer. Het bracht offers aan de HEER.

Afgodendienst

Maar het kwaad was geschied: "De Israëlieten begonnen te doen wat slecht is in de ogen van de HEER: ze gingen de Baäls dienen. Ze keerden de HEER de rug toe, de God van hun voorouders Die hen uit Egypte had geleid, en begonnen achter andere goden aan te lopen die werden vereerd door de volken waartussen ze woonden. Door voor die vreemde goden te buigen krenkten ze de HEER".

Maar hoe kwamen ze ertoe om dat te doen? In het Oude Testament is te zien dat mensen niet alleen de goden van hun voorouders offers brachten, maar ook de goden van de steden en gebieden die zij veroverd hadden. Ze deden dat om die goden goed te stemmen, zodat er geen rampen over hen zou komen. Toen Jozua afscheid van het volk nam, zei hij in de Naam van de HEER: "Ik [de HEER] heb jullie een land gegeven waarvoor jullie niets hebben hoeven doen, steden die jullie niet hebben gebouwd en waarin jullie zomaar konden gaan wonen, wijngaarden en olijfbomen die jullie niet hebben geplant en waarvan jullie zomaar kunnen eten". Het waren dezelfde woorden als die Mozes had gesproken bij zijn afscheid van het volk. Hij had nog meer dingen gezegd die de HEER hen geven zou, zoals "huizen vol voorraden, die u niet hebt aangelegd". En daar zit het punt waar het om gaat: ze gingen huizen binnen die tot dat moment nog bewoond werden door Kanaänieten, die daar ook huisaltaren met afgodsbeeldjes hadden. Mozes had er meteen aan toegevoegd: "de HEER, uw God, duldt geen andere goden naast Zich". Dus het gevaar van de aanwezigheid van die huisgoden had God al onderkend en de Israëlieten ervoor gewaarschuwd. Ze hadden die meteen bij het binnengaan van een huis moeten vernietigen; maar dat deden velen niet. Het is dan ook daarom dat Jozua aan zijn herhaling van de woorden van Mozes toevoegde dat als zij niet alleen de HEER wilden dienen, ze dan

moesten kiezen wie zij dan zouden dienen: de goden van het gebied waar hun aartsvader Abraham vandaan kwam, of de goden van de inwoners van het veroverde land – dus de goden die zij daar aangetroffen hadden.

Omdat de Israëlieten inderdaad niet bereid waren het offeren aan de goden van de Kanaänieten op te geven, werd de HEER heel erg boos op hen, en begon Hij met wat Hij door Mozes had aangekondigd, namelijk roversbenden op hen afsturen en hun vijanden overwinningen op hen geven. Zo nam de angst van de bewoners van Kanaän en de landen daaromheen voor de Israëlieten af, en daarmee de vrees voor de HEER, hun God.

Het tijdperk van de rechters

Als het volk het zwaar te verduren had, liet de HEER zien dat Hij hen niet helemaal wilde verlaten. Hij kwam hen te hulp door dan een rechter te laten optreden, om hen te leiden op de goede weg en te bevrijden van hun belagers. Maar ook naar die rechters luisterden ze niet. Als het gevaar geweken was, of de rechter was gestorven, gingen ze weer afgoden dienen. En zo ging het door en door: als het volk het weer zwaar te verduren kreeg, en uitbrak in gejammer, hoorde de HEER in de hemel weer naar hen en stuurde weer een rechter om hen te verlossen. Maar als de rechter stierf, werd hun afgoderij nog erger dan daarvoor.

Ook gingen zij huwelijken aan met de inwoners van het land. Iets dat de HEER ook nadrukkelijk had verboden. Wat daarover geschreven staat, doet denken aan de situatie voor de zondvloed: “De zonen van God zagen hoe mooi de dochters van de mensen waren, en ze kozen uit hen de vrouwen die ze maar wilden”. Dat betekent dat de mannen uit de door God uitverkoren lijn van Seth trouwden met vrouwen uit de door God verworpen lijn van Kaïn. En dat is wat ook over de Israëlieten in het beloofde land staat geschreven: “De Israëlieten [Gods uitverkoren volk] namen de dochters van de Kanaänieten [die God verworpen had] tot vrouw en gaven hun eigen dochters aan de zonen van die volken, en dienden hun goden”. Dit was nu precies wat Bileam de koning van Moab had aanbevolen: hij adviseerde hem een feest te organiseren en de Israëlieten uit te nodigen, zodat er relaties zouden ontstaan, die de Israëlieten zouden verbinden met de god die Moab vereerde – dan zou de macht van Israël afnemen en zou het geen gevaar meer voor Moab zijn.

Veel mensen vinden de verhalen over de rechters mooi, zoals die over Gideon en Simson. Ze zijn geliefd in zondagscholen. Maar eigenlijk zijn ze helemaal niet mooi. Ze gaan over ongeloof en ongehoorzaamheid van de Israëlieten, en Gods straffen daarop. In zijn genade stuurde Hij wel verlossers, maar zij waren niet altijd geschikte leiders van het volk.

Het boek sluit af met de woorden: In die tijd was er geen koning in Israël; iedereen deed wat in zijn eigen ogen goed was". Dat is het tegenovergestelde van wat de HEER door Mozes had gezegd: "Leef de geboden, de bepalingen en de wetten die de HEER, uw God, u heeft voorgehouden, zorgvuldig na, en doe wat goed is in Zijn [Gods] ogen". De mens is eigenzinnig, eigenwijs, heeft een sterke vrijheidsdrang en is zelfzuchtig. Daarom doet hij meestal wat hem het beste uitkomt, en vooral wat hem het meeste voordeel oplevert.

De tijd van de rechters duurde een kleine 300 jaar. De laatste rechter was Samuël, en in zijn tijd begon de tijd van de koningen, te beginnen met Saul, die werd opgevolgd door David.